



Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. birželio 14 d.*

„Bendrijos muitinės kodeksas — 236 straipsnio 2 dalis — Teisiškai neprivalomų muitų grąžinimas — Terminas — Reglamentas (EB) Nr. 2398/97 — Galutinis antidempingo muitas medvilninės patalynės iš Indijos, Egipto ir Pakistano importui — Reglamentas (EB) Nr. 1515/2001 — Muitų, sumokėtų pagal reglamentą, kuris vėliau pripažintas negaliojančiu, grąžinimas — Force majeure sąvoka — Pareigos grąžinti importo muitus atsiradimo data“

Byloje C-533/10

dėl 2010 m. lapkričio 8 d. *Tribunal d'instance de Roubaix* (Prancūzija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2010 m. lapkričio 17 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Compagnie internationale pour la vente à distance (CIVAD) SA

prieš

Receveur des douanes de Roubaix,

Directeur régional des douanes et droits indirects de Lille,

Administration des douanes

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis (pranešėjas) ir D. Šváby,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

posėdžio sekretorė R. Šereš, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. spalio 6 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Compagnie internationale pour la vente à distance (CIVAD) SA*, atstovaujamos advokatų F. Citron ir B. Servais,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues, B. Cabouat ir J.-S. Pilczer bei C. Candat,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek ir J. Vláčil,

* Proceso kalba: prancūzų.

— Europos Komisijos, atstovaujamos L. Bouyon ir H. van Vliet,
susipažinęs su 2011 m. gruodžio 8 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 307), iš dalies pakeisto 2000 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2700/2000 (OL L 311, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 10 t., p. 239, toliau – Muitinės kodeksas), 236 straipsnio 2 dalies aiškinimu.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Compagnie internationale pour la vente à distance (CIVAD) SA* (toliau – CIVAD) ir *Receveur des douanes de Roubaix* (Rubė muitų surinkimo įstaiga), *Directeur régional des douanes et droits indirects de Lille* (Lilio regioninis muitų ir netiesioginių mokesčių direktorius) bei *Administration des douanes* (muitinė) ginčą dėl prašymo grąžinti antidempingo muitus, kuriuos ji nepagrįstai sumokėjo importuodama medvilninę patalynę iš Pakistano.

Teisinis pagrindas

- 3 Muitinės kodekso 236 straipsnyje nustatyta:

„1. Importo arba eksporto muitai grąžinami nustačius, kad tada, kai jie buvo sumokėti, tokių muitų suma nebuvo teisiškai privaloma sumokėti arba kad ši suma buvo įtraukta į apskaitą nesivadovaujant 220 straipsnio 2 dalimi.

Importo arba eksporto muitus atsisakoma išieškoti nustačius, kad tada, kai jie buvo įtraukti į apskaitą, tokių muitų suma nebuvo teisiškai privaloma sumokėti arba kad ši suma buvo įtraukta į apskaitą nesivadovaujant 220 straipsnio 2 dalimi.

Muitai negrąžinami ir neatsisakoma jų išieškoti, jeigu įvykių, dėl kurių buvo sumokėta arba įtraukta į apskaitą teisiškai neprivaloma sumokėti pinigų suma, priežastis buvo tyčiniai suinteresuoto asmens veiksmai.

2. Importo arba eksporto muitai grąžinami arba atsisakoma juos išieškoti, jeigu per trejus metus nuo skolininko informavimo apie tokių muitų sumą dienos atitinkamai muitinės įstaigai pateikiamas prašymas.

Šis laikotarpis pratęsiamas, jeigu suinteresuotas asmuo pateikia įrodymų, kad pateikti tokį prašymą per nustatytą laikotarpį jam sukliudė ypatingos aplinkybės arba *force majeure*.

Jeigu muitinė per šį laikotarpį pati nustato, kad susidarė kuri nors iš šio straipsnio 1 dalies pirmojoje ar antrojoje pastraipose aprašytų padėčių, ji grąžina arba atsisako išieškoti muitą savo iniciatyva.“

- 4 Pagal Muitinės kodekso 243 straipsnio 1 dalį „bet kuris asmuo turi teisę apskųsti muitinės priimtus sprendimus, susijusius su muitų teisės aktų taikymu, kurie su juo susiję tiesiogiai ir individualiai“.
- 5 1997 m. lapkričio 28 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2398/97 (OL L 332, p. 1) buvo įvestas galutinis antidempingo muitas medvilninės patalynės iš Indijos, Egipto ir Pakistano importui.

- 6 2001 m. liepos 23 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1515/2001 dėl priemonių, kurių gali imtis Bendrija remdamasi PPO ginčų sprendimo tarybos patvirtinta ataskaita antidempingo ir apsaugos nuo subsidijavimo klausimais (OL L 201, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 38 t., p. 50), 1 straipsnio 1 dalyje numatytos šios priemonės:

„1. Kai [Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) Ginčų sprendimo taryba] patvirtina ataskaitą dėl Bendrijos priemonių, taikomų pagal [1995 m. gruodžio 22 d. Tarybos] reglamento (EB) Nr. 384/96 [dėl apsaugos nuo importo dempingo kaina iš Europos bendrijos narėmis nesančių valstybių (OL L 56, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 10 t., p. 45)], [1997 m. spalio 6 d. Tarybos] reglamentą (EB) Nr. 2026/97 [dėl apsaugos nuo subsidijuoto importo iš Europos bendrijos narėmis nesančių valstybių (OL L 288, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 10 t., p. 78)] arba pagal šį reglamentą (toliau – ginčijama priemonė), Taryba, remdamasi Komisijos siūlymu, pasitarusi su Patariamuoju komitetu, įsteigtu pagal Reglamento (EB) Nr. 384/96 15 straipsnį arba Reglamento (EB) Nr. 2026/97 25 straipsnį (toliau – Patariamasis komitetas), paprasta balsų dauguma gali imtis vienos ar kelių toliau išvardytų, jos nuomone, taikytinų priemonių:

- a) panaikinti arba pakeisti ginčijamą priemonę arba
- b) taikyti kitas specialias priemones, kurios, jos nuomone, yra tinkamos tomis aplinkybėmis.“

- 7 Minėto reglamento 3 straipsnyje įtvirtinta:

„Bet kurios pagal šį reglamentą patvirtintos priemonės pradedamos taikyti nuo jų įsigaliojimo dienos ir nedaro įtakos muitų, surinktų iki tos dienos, grąžinimui, nebent būtų nurodyta kitaip.“

- 8 Atsižvelgdama į 2000 m. spalio 30 d. ir 2001 m. kovo 1 d. GST ataskaitose dėl antidempingo muitų importui iš Indijos (toliau – GST ataskaitos) pateiktas rekomendacijas Taryba 2002 m. sausio 28 d. Reglamento (EB) Nr. 160/2002, iš dalies keičiančio Reglamento (EB) Nr. 2398/97 (OL L 26, p. 1), 2 straipsniu nutraukė antidempingo procedūrą dėl medvilninės patalynės iš Pakistano importo.
- 9 2007 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Ikea Wholesale* (C-351/04, Rink. p. I-7723) rezoliucinės dalies 1 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad Reglamento (EB) Nr. 2398/97 1 straipsnis yra negaliojantis tiek, kiek nustatydama dempingo skirtumą tiriamo produkto atžvilgiu Taryba taikė neigiamų dempingo skirtumų „sumažinimo iki nulio“ metodą kiekvieno tiriamų produktų tipo atveju. Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas to paties sprendimo rezoliucinės dalies 2 punkte taip pat nusprendė, kad importuotojas, kaip antai aptariamame byloje, kurioje priimtas šis sprendimas, nacionaliniame teisme pareiškęs ieškinį dėl sprendimų, kuriais iš jo reikalaujama sumokėti antidempingo muitą pagal tuo pačiu sprendimu negaliojančiu pripažintą minėtą reglamentą, iš esmės turi teisę remtis šiuo negaliojimu pagrindinėje byloje, siekdamas susigrąžinti šiuos muitus pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 1 dalį.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 10 CIVAD, kurios buveinė yra Prancūzijoje ir kurios pagrindinė veikla – prekių pardavimas nuotoliniu būdu, prekiauja medvilnine patalyne iš Pakistano.
- 11 2002 m. liepos 26 d. ir 2002 m. spalio 28 d. raštais CIVAD paprašė *Administration des douanes* grąžinti antidempingo muitus, kuriuos remdamasi Reglamentu Nr. 2398/97 sumokėjo pateikdama importo deklaracijas už laikotarpius nuo 1997 m. gruodžio 15 d. iki 1999 m. liepos 23 d. ir nuo 1999 m. liepos 29 d. iki 2002 m. sausio 25 d.

- 12 2008 m. kovo 17 d. raštu *Administration des douanes* patenkino CIVAD prašymą, kiek tai susiję su importo deklaracijomis, pateiktomis per laikotarpį nuo 1999 m. liepos 29 d. iki 2002 m. sausio 25 d. Tačiau ji atmetė prašymą, susijusį su importo deklaracijomis, pateiktomis per kitus du minėtus laikotarpius, motyvavusi tuo, kad jis buvo pateiktas pasibaigus Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje numatytam trejų metų terminui.
- 13 2008 m. balandžio 24 d. raštu CIVAD pateikė *Administration des douanes* prašymą persvarstyti sprendimą ir nurodė, kad negalėjo pateikti prašymų dėl grąžinimo iki Reglamento Nr. 160/2002, susijusio su antidempingo procedūros dėl medvilninės patalynės iš Pakistano importo nutraukimu, paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. 2008 m. rugpjūčio 14 d. raštu *Administration des douanes* atmetė šį prašymą.
- 14 2009 m. liepos 2 d. raštu CIVAD, remdamasi Muitinės kodekso 243 straipsniu, pateikė *Tribunal d'instance de Roubaix* skundą, nukreiptą prieš *Receveur des douanes de Roubaix, Directeur régional des douanes et droits indirects de Lille* ir *Administration des douanes*.
- 15 Šiomis aplinkybėmis *Tribunal d'instance de Roubaix*, manydamas, kad sprendimas jo nagrinėjamoje byloje priklauso nuo Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies išaiškinimo, nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar Bendrijos reglamento, dėl kurio ūkio subjektas nei faktiškai, nei teisiškai negali pateikti atskiro ieškinio dėl panaikinimo, neteisėtumas yra jo atžvilgiu *force majeure* aplinkybė, dėl kurios galima nesilaikyti [Muitinės kodekso] 236 straipsnio 2 dalyje numatyto termino?
2. Atsakius į pirmąjį klausimą neigiamai, ar pagal [Muitinės kodekso] 236 straipsnio paskutinę pastraipą muitinės įstaigos privalo savo iniciatyva grąžinti antidempingo muitus, kai šio reglamento neteisėtumas buvo nustatytas po to, kai PPO valstybė narė užginčijo jo teisėtumą:
- a) skaičiuojant nuo pirmo atitinkamos šalies, kuri užginčijo antidempingo reglamento teisėtumą, pranešimo;
- b) skaičiuojant nuo specialios grupės, kuri nustatė antidempingo reglamento neteisėtumą, ataskaitos;
- c) skaičiuojant nuo PPO Apeliacinio komiteto ataskaitos, po kurios Europos bendrija pripažino antidempingo reglamento neteisėtumą, pateikimo?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 16 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad reglamento neteisėtumas yra *force majeure* atvejis, leidžiantis pratęsti trejų metų terminą, per kurį importuotojas gali prašyti grąžinti pagal šį reglamentą sumokėtus importo muitus.
- 17 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą subjektas, siekdamas susigrąžinti importo muitus, turi pateikti prašymą atitinkamai muitinės įstaigai per trejus metus nuo skolininko informavimo apie tokių muitų sumą dienos.

- 18 Šiuo atveju dėl laikotarpio nuo 1999 m. vasario 1 d. iki 1999 m. liepos 23 d. ir nuo 1997 m. gruodžio 15 d. ir 1999 m. sausio 25 d. sumokėtų muitų nustatyta, kad CIVAD pateikė atitinkamus prašymus grąžinti pasibaigus minėtam trejų metų terminui.
- 19 Reikia priminti, kad minėto Sprendimo *Ikea Wholesale* rezoliucinės dalies 1 punkte Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog Reglamento Nr. 2398/97 1 straipsnis yra negaliojantis tiek, kiek Taryba, nustatydamą dumpingo skirtumą tiriamo produkto atžvilgiu, taikė neigiamų dumpingo skirtumų „sumažinimo iki nulio“ metodą kiekvieno tiriamų produktų tipo atveju.
- 20 Minėto Sprendimo *Ikea Wholesale* 67 punkte Teisingumo Teismas taip pat išnagrinėjo minėto negaliojimo konstatavimo pasekmes ir padarė išvadą, kad tokiu atveju pagal Reglamentą Nr. 2398/97 sumokėti antidempingo muitai nebelaikomi teisiškai privalomais, kaip numatyta Muitinės kodekso 236 straipsnio 1 dalyje, ir nacionalinė muitinės institucija, vadovaudamasi šia nuostata, iš principo turi juos grąžinti, jeigu įvykdomos dėl tokio grąžinimo taikomos sąlygos, įskaitant numatytą minėto straipsnio 2 dalyje (taip pat žr. 2010 m. kovo 18 d. Sprendimo *Trubowest Handel ir Makarov prieš Tarybą ir Komisiją*, C-419/08 P, Rink. p. I-2259, 25 punktą).
- 21 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Teisingumo Teismui pripažinus antidempingo reglamentą negaliojančiu, ūkio subjektas iš principo nebegalės reikalauti grąžinti pagal šį reglamentą sumokėtus antidempingo muitus, kurių atžvilgiu suėjo Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalyje numatytas trejų metų terminas. Iš tikrųjų pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalį teisiškai neprivalomi muitai grąžinami tik per trejų metų terminą.
- 22 Teisingumo Teismas yra pripažinęs, kad nacionalinė procedūros taisyklė, kuria nustatomas protingas terminas, per kurį ūkio subjektas turi reikalauti grąžinti pažeidžiant Sąjungos teisę surinktą mokestį, priešingu atveju prarasdamas šią teisę, atitinka Sąjungos teisę. Iš tikrųjų dėl tokio naikinamojo termino naudojimosi Sąjungos teisėje nustatytais teisėmis netampa praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad trejų metų naikinamasis terminas atrodo protingas (žr. 1998 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Aprile*, C-228/96, Rink. p. I-7141, 19 punktą; 2009 m. kovo 24 d. Sprendimo *Danske Slagterier*, C-445/06, Rink. p. I-2119, 32 punktą ir 2010 m. balandžio 15 d. Sprendimo *Barth*, C-542/08, Rink. p. I-3189, 28 punktą).
- 23 Ši teismo praktika taikoma taip pat tais išimtiniais atvejais, kai Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendžia, kaip pagrindinėje byloje, suderinti procedūros taisykles, reglamentuojančias prašymus grąžinti nepagrįstai surinktus mokesčius. Protingas naikinamasis terminas, nesvarbu, ar jis nustatytas remiantis nacionaline, ar Sąjungos teise, nustatomas teisinio saugumo, kuris apsaugo tiek suinteresuotą mokesčių mokėtoją, tiek administratorių, sumetimais ir nekliudo teisės subjektams įgyvendinti Sąjungos teisės sistemos suteiktų teisių (šiuo klausimu žr. minėtų sprendimų *Aprile* 19 punktą; *Danske Slagterier* 32 punktą ir *Barth* 28 punktą).
- 24 Dėl klausimo, ar Reglamento Nr. 2398/97 neteisėtumą galima pripažinti *force majeure* atveju, reikia priminti, kad pagal Muitinės kodekso 236 straipsnį sumokėtus importo ar eksporto muitus galima susigrąžinti tik esant tam tikroms sąlygoms ir konkrečiai numatytais atvejais. Taigi toks grąžinimas yra įprastos importo ir eksporto procedūros išimtis, todėl jį numatančios nuostatos aiškinamos siaurai (2003 m. kovo 13 d. Sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, C-156/00, Rink. p. I-2527, 91 punktas ir 2011 m. vasario 17 d. Sprendimo *Berel ir kt.*, C-78/10, Rink. p. I-717, 62 punktas).
- 25 Todėl sąvoką *force majeure*, kaip ji suprantama pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą, reikia aiškinti siaurai.

- 26 Šiuo klausimu reikia priminti nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią: kadangi *force majeure* sąvokos turinys įvairiose Sąjungos teisės taikymo srityse skiriasi, jos reikšmė turi būti nustatyta pagal teises aplinkybes, kuriomis ji turi būti taikoma (2007 m. gruodžio 18 d. Sprendimo *Société Pipeline Méditerranée ir Rhône*, C-314/06, Rink. p. I-12273, 25 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 27 Kalbant apie teisės aktus muitų srityje, *force majeure* sąvoka iš principo turi būti aiškinama kaip su asmeniu, kuris remiasi šia situacija, nesusijusi, neįprasta ir iš anksto neprognozuojama aplinkybė, kurios pasekmių nebuvo įmanoma išvengti, nepaisant visų atsargumo priemonių, kurių buvo imtasi (2010 m. liepos 8 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-334/08, Rink. p. I-6865, 46 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 28 Iš to matyti, kaip Teisingumo Teismas jau nurodė, kad *force majeure* sąvoka apima objektyvųjį elementą, susijusį su neįprastomis ir su subjektu nesusijusiomis aplinkybėmis, ir subjektyvųjį elementą, susijusį su suinteresuotojo asmens pareiga apsisaugoti nuo neįprasto įvykio padarinių, imantis tinkamų priemonių, nesukeliančių jam pernelyg didelių nuostolių (minėto Sprendimo *Société Pipeline Méditerranée ir Rhône* 24 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 29 Tokiu atveju kaip pagrindinėje byloje nėra nė vieno iš šių dviejų elementų.
- 30 Pirma, kiek tai susiję su objektyviuoju elementu, antidempingo reglamento, pavyzdžiui, Reglamento Nr. 2398/97, neteisėtumas negali būti laikomas neįprasta aplinkybe. Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad Sąjunga yra teisinė sąjunga, kurioje užtikrinama jos institucijų, įstaigų ir organų teisės aktų atitiktis, visų pirma ES ir ESV sutartims, kontrolė. Be to, kaip pažymėjo generalinis advokatas išvados 56 punkte, pagal Sąjungos teisę įprasta, kad ją sudarančios normos gali būti pripažintos negaliojančiomis.
- 31 Kalbant apie subjektyvųjį elementą, ieškovė pagrindinėje byloje galėjo pateikti prašymą grąžinti iš karto po pirmojo antidempingo muitų sumokėjimo pagal Reglamentą Nr. 2398/97, visų pirma siekdama užginčyti šio reglamento galiojimą.
- 32 Šiuo atžvilgiu reikia priminti, kad šiomis sutartimis įtvirtinta išsami teisių gynimo priemonių ir procedūrų sistema tam, kad Teisingumo Teismas galėtų kontroliuoti Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų teisės aktų teisėtumą (žr. 2010 m. birželio 29 d. Sprendimo *E ir F*, C-550/09, Rink. p. I-6213, 44 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).
- 33 Šiomis aplinkybėmis, jei ūkio subjektas mano, kad taikant antidempingo reglamentą, kuris, jo manymu, yra neteisėtas, jam buvo pakenkta, ir remdamasis Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalimi pateikia prašymą grąžinti sumokėtus muitus, o jo prašymas atmetamas, jis gali perduoti nagrinėti šį ginčą kompetentingam nacionaliniam teismui ir remtis šiame teisme atitinkamo reglamento neteisėtumu. Tada šis teismas gali, arba netgi privalo, laikydamasis SESV 267 straipsnio sąlygų pateikti Teisingumo Teismui klausimą dėl nagrinėjamo reglamento galiojimo (minėto Sprendimo *Trubowest Handel ir Makarov prieš Tarybą ir Komisiją* 24 punktą).
- 34 Kadangi CIVAD turėjo galimybę ginčyti Reglamento Nr. 2398/97 galiojimą dar nepasibaigus Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nustatytam trejų metų terminui ir pateikti prašymą grąžinti pagal minėtos dalies pirmą pastraipą, aplinkybės, kad Teisingumo Teismas minėtame Sprendime *Ikea Wholesale* vėliau pripažino šį reglamentą negaliojančiu, negalima laikyti *force majeure* atveju, sutrukdžiusiu ieškovei pagrindinėje byloje laiku pateikti prašymą grąžinti.
- 35 Šiomis aplinkybėmis į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, jog Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies antrą pastraipą reikia aiškinti taip, kad reglamento neteisėtumas nėra šioje nuostatoje numatytas *force majeure* atvejis, leidžiantis pratęsti trejų metų terminą, per kurį importuotojas gali prašyti grąžinti pagal šį reglamentą sumokėtus importo muitus.

Dėl antrojo klausimo

- 36 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą reikia aiškinti taip, kad pagal ją nacionalinės valdžios institucijos privalo savo iniciatyva grąžinti antidempingo muitus, surinktus taikant reglamentą, kurį GST vėliau pripažino neatitinkančiu Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) steigimo sutarties, pasirašytos 1994 m. balandžio 15 d. Marakeše ir patvirtintos 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos sprendimu 94/800/EB dėl daugiašalių derybų Urugvajaus raunde (1986–1994) priimtų susitarimų patvirtinimo Europos bendrijos vardu jos kompetencijai priklausančių klausimų atžvilgiu (OL L 336, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 21 t., p. 80), 1 A priede esančios Sutarties dėl 1994 m. bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos VI straipsnį įgyvendinimo (OL L 336, p. 103; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 11 sk., 21 t., p. 189; toliau – antidempingo susitarimas).
- 37 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą muitinė savo iniciatyva grąžina arba atsisako išieškoti importo ar eksporto muitus, jeigu per trejus metus nuo skolininko informavimo apie tokių muitų sumą dienos nustato, kad jų suma nebuvo teisiškai privaloma sumokėti, kaip tai suprantama pagal to paties straipsnio 1 dalį.
- 38 GST konstatavimas, kad antidempingo reglamentas neatitinka antidempingo susitarimo, nėra aplinkybė, dėl kurios būtų galima grąžinti importo muitus pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio 1 ir 2 dalis.
- 39 Sąjungos institucijų, įstaigų ir organų teisės aktams taikoma galiojimo prezumpcija, o tai reiškia, kad jie sukelia teisinių pasekmių, kol nėra pripažinti netekusiais galios, panaikinti patenkinus ieškinį dėl panaikinimo, paskelbti negaliojančiais prejudiciniu sprendimu arba netaikytiniais patenkinus prieštaravimą dėl teisėtumo (2004 m. spalio 5 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-475/01, Rink. p. I-8923, 18 punktą ir 2008 m. vasario 12 d. Sprendimo *CELF et ministre de la Culture et de la Communication*, C-199/06, Rink. p. I-469, 60 punktą).
- 40 Tačiau kadangi tik Teisingumo Teismas yra kompetentingas pripažinti Sąjungos teisės aktą, kaip antai antidempingo reglamentą, negaliojančiu, o šia kompetencija siekiama garantuoti teisinį saugumą, užtikrinant vienodą Sąjungos teisės taikymą (žr. 2010 m. birželio 22 d. Sprendimo *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, Rink. p. I-5667, 54 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką), aplinkybė, kad GST konstatavo, jog antidempingo reglamentas neatitinka antidempingo susitarimo, neturi įtakos tokio reglamento galiojimo prezumpcijai.
- 41 Be to, kol kompetentingos Sąjungos institucijos nepripažino Reglamento Nr. 2398/97 negaliojančiu, jo iš dalies nepakeitė arba nepanaikino, jis lieka privalomas visas ir tiesiogiai taikytinas visuose valstybėse narėse net po tokio GST konstatavimo.
- 42 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Reglamento Nr. 1515/2001 1 ir 3 straipsnius, jei GST patvirtina ataskaitą dėl priemonės, kurios Sąjunga imasi antidempingo ir apsaugos nuo subsidijavimo srityje, Taryba gali, nelygu atvejis, panaikinti arba pakeisti tokia priemonę arba taikyti kitas, jos nuomone, tinkamas specialias priemones, ir, jei nenurodyta kitaip, tokios Tarybos patvirtintos numanomos priemonės turi poveikį nuo jų įsigaliojimo datos, o jomis negalima remtis siekiant susigrąžinti iki šios datos surinktus muitus.
- 43 Remiantis tuo, darytina išvada, kad 2007 m. rugsėjo 27 d., t. y. minėto Sprendimo *Ikea Wholesale* paskelbimo dieną, buvo preziumuojama, jog Reglamentas Nr. 2398/97 galioja, nes iki to laiko Teisingumo Teismas nepripažino jo negaliojančiu ir juo labiau nepanaikino ar iš dalies nepakeitė Reglamentu Nr. 160/2002, nepaisant GST konstatavimų dėl Reglamento Nr. 2398/97 atitikties antidempingo susitarimui, todėl nacionalinė muitinė šią dieną negalėjo laikyti, kad pagal šias nuostatas nustatyti muitai nebuvo teisiškai privalomi, kaip tai suprantama pagal Muitinės kodekso 236 straipsnio

1 dalį. Šiomis aplinkybėmis iki šios datos ji juo labiau negalėjo, remdamasi Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa, savo iniciatyva grąžinti pagal Reglamentą Nr. 2398/97 sumokėtus antidempingo muitus.

- 44 Taigi į antrąją klausimą reikia atsakyti, kad Muitinės kodekso 236 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionalinei muitinei neleidžiama savo iniciatyva grąžinti taikant Sąjungos reglamentą surinktus antidempingo muitus remiantis GST konstatavimu, kad minėtas reglamentas neatitinka antidempingo susitarimo.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 45 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, iš dalies pakeisto 2000 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2700/2000, 236 straipsnio 2 dalies antra pastraipa turi būti aiškinama taip, kad reglamento neteisėtumas nėra šioje nuostatoje numatytas *force majeure* atvejis, leidžiantis pratęsti trejų metų terminą, per kurį importuotojas gali prašyti grąžinti pagal šį reglamentą sumokėtus importo muitus.**
2. **Reglamento (EEB) Nr. 2913/92, iš dalies pakeisto Reglamentu (EB) Nr. 2700/2000, 236 straipsnio 2 dalies trečia pastraipa turi būti aiškinama taip, kad pagal ją nacionalinei muitinei neleidžiama savo iniciatyva grąžinti taikant Sąjungos reglamentą surinktus antidempingo muitus remiantis Ginčų sprendimo tarybos konstatavimu, kad minėtas reglamentas neatitinka Pasaulio prekybos organizacijos (PPO) steigimo sutarties, pasirašytos 1994 m. balandžio 15 d. Marakeše ir patvirtintos 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos sprendimu 94/800/EB dėl daugiašalių derybų Urugvajaus raunde (1986–1994) priimtų susitarimų patvirtinimo Europos bendrijos vardu jos kompetencijai priklausančių klausimų atžvilgiu, 1 A priede esančios Sutarties dėl 1994 m. bendrojo susitarimo dėl muitų tarifų ir prekybos VI straipsnį įgyvendinimo.**

Parašai.